

תוס' ד"ה מתחילה ועד סוף וכו'. שאם נתן כזית וכו'. יראה מזה שאם נתן כזית ביותר מכדי אכילת פרס, רק שאכל בהלעטה ואכל הכל תוך א"פ פרס. ועי' (פסחים מד.) ריש אלו עוברין וק"ל¹⁹.

ד"ה אוכלין טמאין וכו'. וא"ת ת"ל וכו'. היינו דהרי שקצים מטמאין במגע, משא"כ אי איירי בשאר אוכלין טמאין, י"ל באותן שאין מטמאין אדם במגע רק אם אכלן גזרו רבנן פסול גוי' וק"ל²⁰.

דף יג ע"א. אלא ר"מ לחומרא וכו'. א"כ מוכח עכ"פ לרבנן אף אם לא הפסיק כלל מלאכול, מ"מ הואיל והי' יותר מא"פ פטור וק"ל. ולכאורה קשה קצת מנ"ל דר"מ רק לחומרא פליג, דילמא לר"מ לעולם צריך שלא ישהה רק יאכל זה אחר זה ממש בין לקולא ובין לחומרא, קולא לענין אם שהה כל שהוא פטור, וחומרא לענין אם לא שהה אף אם הי' מתחילת אכילה עד סופו יותר מכא"פ אפ"ה חייב. וצ"ל דא"כ אפ"ה לא שייך מה שאמרו חכמים עד שישהה וכו', דהרי איכא ג"כ חומרא לדידהו וק"ל. אך לפ"ז קשה קצת לס"ד דבעל הבעיא אמאי בעי אליבא דר"מ דלית הילכתא כותי', אמאי לא בעי אליבא דרבנן, אי נימא דלרבנן בין לקולא ובין לחומרא תליא בא"פ, או נימא דוקא לחומרא, אבל אם לא שהה כלל אף אם הי' מתחילת אכילה ועד סוף יותר מא"פ אפ"ה חייב וי"ל וק"ל²¹.

תוס' ד"ה התירו וכו'. לכאורה קשה טובא בפשטות הסוגיא איך שייך בפחות משיעור התרה. וצ"ל דמ"מ צריך לכתחילה ליוהר אף פחות משיעור וק"ל. והנה מה דפריך הש"ס אפי' טובא נמי, ועי' משני הותרה לה פחות משיעור אפי' טובא, והיינו שתאכל פחות פחות משיעור. עי' רמב"ם פ"ח מהל' אה"ט (הי"א) ובכ"מ שם. וקשה ממ"נ אי איכא סכנה תהא רשאי אפילו טובא בפעם אחת, ואי דלזה לא הוי סכנה אם תשהה מעט כדי שלא יהא תוך א"פ, א"כ מאי הקשה כלל אפילו טובא, אטו מי לא פשיטא לן בכל דוכתא פחות משיעור היכא שהותר הותר אף הרבה פחות פחות, וכעת לא זכיתי להבין. גם מה שהקשו תוס' כאן וא"ת מה פריך וכו' וי"ל דאיירי שאין לה כי אם תרומה וכו'. וקשה ס"ס לא תאכל אוכלין טמאים האלו. וצ"ל שיש איזה צורך לאכול אלו אוכלין, רק קר' תוס' הי' לא תאכל אח"כ תרומה, ודוחק. ועי' רמב"ם הנ"ל שכו' דהיתר הוא שאין צריכה לטבול ע"ש. וקשה הרי אם אוכלת פחות משיעור, הרי אסור לטבול על פחות משיעור משום גזירה, וצ"ל אפשר דטפי הי' ראוי לומר שתאכל כשיעור וטבול, רק מפני סכנה ויראה דהיינו הטבילה מוזק לה לא הצריכו, וצ"ע עדיין.

ענין חלב משקה. כ' קצת במ"א וכעת לא עיינתי.

שם. תשעה משקין וכו'. עי' בה"ז מה שתמה על הכ"מ, ועי' מ"ל ה' משכב ומושב שם כ' דהכ"מ בא לתרץ השגה שני' של הראב"ד ולא השגה ראשונה, ע"ש פ"ח הי"א ע"ש. ולכאורה הי' נראה דהכ"מ בא ליישב רק השגה ראשונה, דהרמב"ם לא איירי כלל בפסול גוי', ובזה יש ליישב ג"כ מה שתמה הבה"ז על הכ"מ ע"ש.

עי' תוה"כ על פ' יום הכיפורים²² שהוכיח מסוגיא זו דאף דבר שאין דרכו לאכול תוך א"פ, אפ"ה אין חייב רק אם אכלו תוך א"פ, דהרי תינוק שיונק ג"כ אין דרכו וק"ל ע"ש²³. ע"ב. תוס' ישינים ד"ה אבל אוכלין טמאין וכו'. ונראה דמיירי באכל נבילת עוף טהור וכו'. ומה דקשה ת"ל שנטמא בנגיעה, צ"ל בשתחב לו חבירו, כמו שכ' תוס' במתני' ג"כ.

19 עי' תוי"ט שם בשם הכ"מ פ"א מהל' חו"מ, ועי' אביר יעקב.

20 עי' ערוך לנר. 21 עי' פה"מ לרמב"ם. 22 דף פ:

23 וכן פשט מסוגיא דהכא המל"מ בפ"ג מהל' ברכות הי"ב וכן הכריעו רוב הפוסקים. ועי' באר היטיב או"ת סי' ק"ד סק"ו ובשע"ת שם, וע"ע מ"ב סי' ר"י סק"ב.

אך צריך באור קצת לדברי ת”י כאן שנראה שבא לפרש דשייך אף בזה נכנס למקדש לחייבו, ות”ל גבי דם שרץ אם לא נגע בו א”כ הדר לכאורה הוי פסולו רק משום טומאת גוי, והוי רק דרבנן, וצ”ע קצת לדינא בזה ואין כאן מקומו.

שם. ת”ר יין ושכר וכו’. בזה כ’ קצת בחי’ לרמב”ם הל’ ביאת מקדש²⁴.

שם. מתני’. יש אוכל אכילה אחת וכו’. גם בענין זה הארכנו בתשו’, ונזכיר כאן קצת פרטים.

תוס’ ד”ה ארבע המאות וכו’. ע”י בה”ז שתמה מאד דהרי בשבועות דף כד ע”ב פריך שם באמת ליתני שבועה, ומשני לחד שינויא דאיתא בשאלה לא תנו, ופריך והרי הקדש, ומשני בבכור ע”ש²⁵. וכבר ימים רבים אמרתי ליישב, די”ל ודאי שם לא מצי לשנויי כמו שכ’ תוס’ כאן דלאחר שנשחט כהלכתו וכו’, דהרי שם קאי לרבא, ורבא אית לי’ בשבועות (כו ע”ב) נשבע על הככר ואכלו כולה אין נשאל עלי, וא”כ אכתי קשה ליתני ג”כ שבועה ואכלה כולה, וע”כ משום דלא תני מה שהי’ בשאלה אף שעתה ליתא בשאלה, א”כ קשה שפיר מקדשים הרי הי’ להם שאלה תחילה, ולכך מוקי בבכור, משא”כ אנן דפסקינן אפי’ אכלה כולה ג”כ נשאל עלי, א”כ י”ל שפיר מה שהי’ בשאלה כבר קתני רק מה שיש לו שאלה עכשו לא תני, ומש”ה לא תני שבועה, אבל קדשים עכ”פ עתה ליתנהו בשאלה וק”ל. וזכורני שראיתי כן במרכבת המשנה שכ’ ג”כ כן. וכעת ראיתי בס’ ושב הכהן²⁶ שכ’ ג”כ כן. ע”ש²⁷.

שם בא”ד. השתא שנשחטו ונזרקו כהילכתן וכו’. לכאורה לפי דעת רוב הפוסקים דתרומה שביד כהן שוב א”י לישאל, ע”י רא”ש בנדרים פ’ הנודר מן הירק²⁸, ובפוסקים בכמה דוכתי²⁹, א”כ מאי איריא שנשחטו ונזרקו, ת”ל כיון שכבר מסרו לגזבר. שוב ראיתי בס’ ושב הכהן בתשו’ סי’ פ”ה הביא להוכיח מזה לומר שתוס’ סוברים יכול לישאל אף אחר שבא ליד הקדש³⁰. והביא שם לשון הריטב”א בשבועות שם שכ’ על הא דפריך והרי הקדש, דהמ”ל כגון שבא ליד כהן וסתמא הכי הוא ע”ש³¹. וקצת יש ליישב דברי תוס’, דלכאורה צריך להבין אכתי מאי משני הש”ס בשבועות וכן תוס’ כאן דמש”ה לא תני שבועה משום דאיתא בשאלה וכו’, ליתני שבועה ע”ד רבים דליתא בשאלה. וצ”ל מ”מ ענין שבועה איתא בשאלה, כיון שכבר נשחט ונזרק וכו’, משא”כ מסירה ליד כהן ס”ס ענין זה איתא בשאלה. ובזה יש לפרש קצת כונת הריטב”א הנ”ל, שכ’ שם המ”ל שבא ליד כהן וסתמא כך הוא. ובס’ ושב הכהן כ’ כי קשה לשון זה. ולהנ”ל י”ל דכונתו כיון דסתמא כך הוא י”ל שפיר דענין זה ליתא וכו’, משא”כ אי לא סתם כן, רק מוקי לה באופן שמסרו לכהן, דמי לע”ד רבים דמ”מ ענין זה יש לו שאלה וק”ל. והתוס’ סוברים דאף אם סתם כן מ”מ דמי ג”כ לע”ד רבים, וע”י בזה וק”ל.

24 וע”ע פי’ הסוגיא בשו”ת הרשב”א ח”א סי’ שס”ג.

25 ע”י טורי אבן ר”ה כח: 26 בחידושי לזבחים קו.

27 ע”י תוס’ חדשים למשניות וערוך לגר, וע”ע שו”ת רע”א סי’ ס”ה ובנתיחא”מ בפתיחה לסי’ ר’ וכן בס’ עמק יהושע סי’ י”ז.

28 נדרים כט. וע”י ברשב”א גיטין ח וכן בב”ב קמד ובתשובות ח”א ס’ תרנ”ו, ויש מדייקין כן מדברי תוס’ פסחים מז. ד”ה הואיל, אמנם ע”י רשב”ם ב”ב קכ: דמשמע בתוס’ הכא דשאני קדשי מזבח.

29 ע”י שו”ך ח”מ סי’ רנה סק”ו בשם תשו’ ר”י אשכנזי סי’ ט”ו וע”י גוב”ת י”ד ס’ קנ”ד.

30 וכן היה משמע לכאן גם מתוס’ סוטה ו: ד”ה כי, וע”י מל”מ פי”ד ממעה”ק. וע”י מהרי”ט אלגאזי בכורות פ”ד סי’ ל”ה מש”כ בדברי התוס’. וע”ע שו”ת חת”ס יו”ד רמ”ג ובשו”ת חות יאיר סי’ ק”ל ובמג”ח רפ”א.

31 ע”י ריטב”א מכות כב. וכן בב”מ נו.

שם. במתני. והי' נותר מן מוקדשין וכו'. עי' תוס' ישינים שהקשו ת"ל כיון שהוא נותר א"כ לא שו' מידי ואמאי מעל. ותי' דקדושת הגוף שאני אף אם לא ש"פ מ"מ מעל ע"ש³². ובוה יישבנו קצת הקו' שהביא הצ"ח בפסחים דף כט ע"א בתוס' ד"ה ר' נחוניא וכו', שכי' שם דאם כרת פוטר ממון ממילא אין חייב קרבן מעילה דאם אין ממון אין קרבן וכו'. א"כ כאן לר"מ דאמר אף אם היתה שבת וכו', ות"ל שבת דהוי חיוב מיתה דאף בשוגג פוטר מדמי מעילה, וא"כ אמאי חייב אשם. ותי' שם כיון דקים לי' בדרכה מיני' חייב עכ"פ לצי"ש, וכל דין מעילה הוא לכפרה לצי"ש, א"כ שפיר חייב ע"ש. וזה דוחק, דלצי"ש דקלב"מ לא כופין אותו ע"ז וגם לא מיקרי עבריין, משא"כ לצי"ש בכפרה ועי' בזה³³. גם יש לתרץ וכמדומה שגם הוא כ' כן במ"א, משום די"ל משעת לעיסה חייב מעילה, ושבת רק משעת הנחה. ולפי דברי תוס' אלו אפשר ג"כ לתרץ, כיון דחזינן דאף אם אין שוה כלום אפ"ה חייב, א"כ אפשר אף קלב"מ לא יועיל. אכן יש לפקפק בזה ולחלק בין הנושאים וק"ל. גם יישבנו שם בחי' לפסחים קו' תוס' לשם באופן אחר, ולא נצטרך לת' שם דכרת פוטר ממון ומש"ה פוטר ממעילה, ואין להאריך פה. גם מה שיש ליישב מחמת השיעורין דאיסור שבת בכזית וגרוגרת ומעילה בשוה פרוטה ע"ש³⁴.

דף יד ע"א. נימא אית לי' לר"מ וכו'. עי' פי' משניות לרמב"ם כאן שכי' דאייתי שתי שערות בי"כ ומשכחת לה בזה איסור ב"א. ועי' תשו' שאגת ארי' דיני י"כ³⁵ שתמה בזה, דא"כ מנ"ל להוכיח כלל ביבמות³⁶ דר"מ סבר איסור מוסיף, ת"ל הרי משכחת הכל שהביא ש"ש בי"כ, וכל האיסורין חלים ב"א ע"ש³⁷. וכן קשה³⁸ מאי פריך בשבועות³⁹ ליתני שבועה שלא אוכל וכו', דילמא לא חשיב רק איסורי ב"א וזה לא משכחת בשבועה יעו"ש⁴⁰. ובתשו' הארכתי דקשה טובא על הש"א, דהרי יראה ודאי דבר התלוי בכל העולם כגון חלב ונותר, איך שייך לומר דלכל ישראל לא חל זה על זה, ועל זה שהביא שתי שערות היום יחולו, והרמב"ם לא כ' כן רק על טמא במוקדשין, דזה הוא דבר אשר רק בו אמרינן שפיר כיון דהביא שתי שערות חל עליו איסור. טומאה עם איסור האחת בב"א, וא"כ ניחא הכל. ועי' ביבמות דף לא⁴¹ ברשב"א היטיב ותמצא כעין זה, ובתשו' הנ"ל ובקונטרס אחע"א הארכנו ע"ש. וגם במה שכי' הרמב"ם כאן דאיסור הנאה הוי מוסיף גבי הקדש, וכי' לחלק בין הקדש לדב"ח⁴², גם בזה הארכנו במקומות הנ"ל⁴³.

שם. בחדא בהמה איירי וכו'. במקומות הנ"ל כ' דקשה. לכאורה א"כ מאי פריך אלמא לא כגון שהעלה אבר וכו', הרי זריקת פיגול אין מביא קדשים קלים למעילה. וא"כ נימא מידי דאיתא בשאלה לא קתני, ומתני' איירי בבכור, וא"כ א"א בפיגול, דא"כ לא חייב משום מעילה ע"ש⁴⁴.

שם. דאין בית הבליעה מחזיק וכו'. עי' מג"א או"ח סי' תפ"ו שהקשה לדעת הסוברים זית שליש ביעה, וא"כ הרי בית הבליעה מחזיק כביעה וא"כ מחזיק שלש זיתים. ועי' פר"ח

32 עי' ערוך לנר וגתיה"מ סי' כ"ח סק"ג ושערי יושר שער ג' פרק כ"ג.

33 ועי' קצוה"ח סי' כ"ח סק"א דלא ס"ל כהצ"ח.

34 ובדברי תוס' הנ"ל ע"ע אחיעזר יו"ד סי' מ"ו ובחזו"א בכורות סי' י"ח סק"ז.

35 סי' ע. 36 דף ל"ד.

37 עי' במש"כ רבינו בספרו פתח הבית בדין אין איסור חע"א סי' ט"ז ענף ד.

38 בספרו מביא רבינו קושיא זו בשם חכם א'.

39 כ"ד: 40 עי' ערוך לנר. 41 דף ל"ד ועי' ערוך לנר שם.

42 וע"ע שו"ת הרמ"ע מפאנו סי' קכ"ג ואביר יעקב.

43 והאריכו בזה האחרונים עי' כו"פ יו"ד סי' פ"ז סק"ג טעם המלך פ"ז מהלכות אסורי ביאה ה"ח ובקובץ הערות סי' ל' ועוד.

44 עי' מג"ח ז' ושו"ת אחיעזר ח"ב סי' כ"ו.